

LAURBERG & GAD FOT.

FOTOTYPI. PACHT & GRONES EFTFLN.

K.F. Kirch

MINDEORD

over afdøde Medlemmer.

I.

K. F. Kinch.

(15. Marts 1853—26. August 1921).

Af **J. L. Heiberg.**

(Tale i Videnskabernes Selskabs Møde, den 18. November 1921).

Karl Frederik Kinch er født i Ribe 15. Marts 1853, Søn af den navnligt som Ribe Bys Historieskriver højt fortjente Overlærer J. F. Kinch. Han blev dimitteret fra Ribe Kathedralskole 1870, tog Philosophicum 1871 og philologisk Examen (med Laud) Jan. 1878. Allerede i sine sidste Studenteraar havde han taget en Plads som Huslærer (hos Grev Juel-Brockdorff paa Taasinge 1877), som han beholdt ogsaa efter sin Examen (til 1879), og hvorfra han gik over til en lignende Stilling hos Gesandten i Paris Grev Moltke Hvitfeldt (1879—80). Efter sin Hjemkomst blev han Lærer ved Borgerdydskolen i Kjøbenhavn i Latin og Fransk (Febr. 1881—1883) og erhvervede 1883 Doctorgraden med en latinsk Afhandling om Historikeren Q. Curtius' Text (Quaestiones Curtianae criticae).

Grundlaget for sin Doctordisputats havde Kinch skaffet sig under sit Ophold i Paris, hvor han havde benyttet sin Fritid til en nøjagtig Undersøgelse af det vigtigste Haandskrift (Parisin. lat. 5716) til Curtius' Værk. Textkritiske

Arbejder af denne Art laa nær for Madvigs Disciple og var i den Periode de almindelige Emner for Doctorafhandlinger. I sit Doctorvita i Universitetsprogrammet ved Reformationsfesten 1883 siger Kinch, at hans philologiske Studier havde samlet sig om Latin. Det skulde snart blive anderledes.

Kort efter at have taget Doctorgraden kom Kinch med Understøttelse fra Universitetet og Cultusministeriet ud paa en længere Studierejse (1883—1885), som blev af afgjørende Betydning for den Retning, hans videnskabelige Arbejde tog. Rejsen førte ham over Italien til Grækenland og Makedonien, senere til London og Paris, og endte med et Ophold i Athen.

En Frugt af Opholdet i Italien, som ellers ikke har sat sig videre Spor i hans Udvikling og Production, er en lille Afhandling om Tydningen af et Vægmaleri i Pompei (i Nord. Tidsskr. f. Filologi 1886, dateret Corfu 6. Oct. 1885). Den markerer hans Overgang fra philologiske til archæologiske Studier, som fra nu af blev hans Livsopgave. Under Samkvemmet med Archæologerne i Athen blev han opmærksom paa, hvor lidt der hidtil var gjort for Udforskningen af den makedoniske Halvø, som almindeligt kaldtes Chalkidike, indtil Kinch paaviste, at dette Navn i Oldtiden kun betegner den mellemste af de tre Landtunger, hvoraf Halvøen bestaar. Han valgte sig da dette Arbejdsfelt og berejste Egnen grundigt, hvad der baade var yderst besværligt og ikke uden Fare paa Grund af de Røverbander, der huserede hist og her.

Kinchs Studier var først og fremmest topographiske. Det gjaldt om at bestemme Beliggenheden af de talrige helleniske Stæder paa Halvøen, som kun var ufuldstændigt bekjendt. Paa denne og tre følgende Rejser (Oct. 1886—Aug. 1888, 1889, Oct. 1891—Apr. 1892) fik han dette Arbejde gennemført; det bragte bl. a. en Berigtigelse af den hidtil gjældende Antagelse om Beliggenheden af den historisk vig-

tige By Olynthos. Paa den sidste Rejse, der foretoges med ministeriel Understøttelse, ledsagedes Kinch af en Capitain af Generalstaben, der optog 14 Kort over de historisk interessante Byer og Egne.

Rejserne, der 1893 suppleredes med et kort Besøg i de samme Egne, bragte ogsaa andet Udbytte. Ikke blot fandt og afskrev han endel hidtil ukjendte antike og byzantinske Indskrifter; men i Nærheden af den lille By Niausta fandt han en makedonisk Grav fra Alexander den stores Tid, som var smykket med et ret vel bevaret Maleri (en makedonisk Ridder i Kamp med en Perser), som paa Rejsen 1889 blev copieret med Farver af Maleren Willerup, der ledsagede Kinch. Det var et Held, at dette sjeldne Stykke græsk Malerkunst, der trods Tegningens Flygtighed vidner om Decorationsmaleriets høje Standpunkt i IV. Aarhundrede, saaledes blev bevaret i sin fulde maleriske Virkning (udgivet i Vidensk. Selskabs Skrifter 1920); da Kinch 1892 atter besøgte Stedet, var Grav og Maleri fulstændigt ødelagte. Billedet uden Farver er gengivet i den Beretning om sine makedoniske Rejser, som Kinch aflagde paa det fjerde nordiske Philologmøde i Kjøbenhavn 1892.

Opholdet i Makedonien, hvorunder han ogsaa besøgte Klostrene paa Athos, har ogsaa baaret andre Frugter. Om sine topographiske Undersøgelser gav han en kort Beretning i Festskriftet til Vilh. Thomsen 1894, hvor han gjør Rede for de helleniske Colonier paa den makedoniske Halvø og deres Udvikling indtil Perserkrigene. En interessant lille byzantinsk Landsbykirke i Bjergene ved Saloniki har han beskrevet og afbildet i Festskriftet til Ussing 1900; han er ogsaa istand til at oplyse dens Historie; den er bygget 870 af Euthymios som en lille Efterligning af Apostelkirken i Konstantinopel.

I populair Form har Kinch meddelt Oplevelser og Iagttagelser fra Makedonien i Tilskueren 1891 og i Nordisk Tidskrift 1892.

Et Hovedudbytte var Undersøgelsen af den indtil da lidet paaagtede og urigtigt daterede romerske Triumphbue i Saloniki. Kinch har afbildet og beskrevet den udtømmende i et stateligt Værk, som udkom 1890 paa Carlsbergfondets Bekostning; han paaviser deri, at den er rejst c. 300 til Ære for Kejser Galerius og maaske hans Medregenter.

Ved denne Tidsbestemmelse ligesom ved Behandlingen af det førnævnte Gravmaleri spiller ogsaa antike Mønter en Rolle. Paa numismatiske Studier var Kinch tidligt kommet ind. I franske og tyske numismatiske Tidskrifter har han fra Tid til anden offentliggjort 4 interessante Afhandlinger om græske Mønter fra Sicilien og Metapont (1888, 1889, 1893, 1898), af hvis Paaskrifter han giver ny Forklaringer; den ældste af dem giver ogsaa sproghistorisk Udbytte, idet der i Paaskrifterne paa Mønter fra Eryx og Segesta paavises Spor af et lilleasiatisk Sprog, hvad der bekræfter de antike Beretninger om, at disse Byers oprindelige Befolkning, Elymerne, var af asiatisk Herkomst. I den næste bestemmes en Række Navne, der er anbragt i fin Skrift paa de herlige Mønter fra Syrakus og andre siciliske Byer, som betegnende dels Donatorer (paa Aversen) dels Sejrherrer i Vædekørsel (paa Reversen); hidtil havde man opfattet dem i Lighed med enkelte Navne, der utvivlsomt har denne Betydning, som betegnende den Kunstner, der havde graveret vedkommende Mønt. Begrundelsen af de ny Tydninger er gennemført med stor Skarpsindighed og omfattende Overblik over Stoffet og dets tidligere Behandling; trods deres forholdsvis ringe Omfang viser disse Afhandlinger, i hvilken Grad Kinch beherskede ogsaa dette Omraade.

Naar han kun sporadisk vendte tilbage dertil, er Grunden den, at der fra 1898 af blev stillet ham andre Opgaver, der laa særligt for hans Evner og Forudsætninger og snart optog ham helt.

Ved den Tid kom der i Carlsbergfondets Direction en Plan op om at lade foretage en Udgravning paa Fondets Bekostning; i Directionen sad dengang Ussing, som altid havde interesseret sig for og støttet Kinchs archæologiske Arbejder. Det laa nær at benytte Kinchs Kjendskab til Orienten og dens Folk og Sprog, og han, som imidlertid havde gjenoptaget sin Skolegjerning først som Lærer i Borgerdydskolen, 1895—98 som Bestyrer af Maribos Skole, var 1898 til Disposition, efterat Forsøget paa at redde den efter alle kyndige Skolemænds Mening dødsdømte Privatskole var mislykket.

En kort Rejse til Smyrna og Omegn i Efteraaret 1898 staar vistnok i Forbindelse med Udgravningsplanerne. Den førte i hvert Fald ikke til noget. En højst tilløkkende Plan om at grave i Kyrene, som Kinch besøgte i Sommeren 1900, maatte desværre opgives paa Grund af Egnens Usikkerhed. Men paa samme Rejse, der varede til April 1901 og gik over Konstantinopel, hvor han forhandlede med de tyrkiske Myndigheder, fandt han et lovende Udgravningsobject, den gamle By Lindos paa Rhodos.

Da denne Plan var bleven accepteret af Carlsbergfondets Direction, foretog Kinch i April 1902 en Rejse til Stedet sammen med Professor (dengang Dr.) Blinkenberg, der som næsten den eneste fuldt uddannede classiske Archæolog herhjemme og fortrolig med vor fortrinlige hjemlige Udgravningstechnik var udset til sammen med Kinch at lede Foretagendet.

Den 13. Nov. 1902 begyndte Udgravningen i Lindos. Om

de betydelige Resultater, den har bragt, giver de i Videnskabernes Selskabs Oversigter trykte Beretninger foreløbig Meddelelse. Borgen med det berømte Tempel for den lindiske Athene er helt kortlagt (Nr. 2, 1904), og der er fundet en Mængde Lervarer, Terracottafigurer og Indskrifter, bl. a. den meget interessante Tempelkrønike, som Prof. Blinkenberg har udgivet (Nr. 6, 1912). Et Fund af særlig Betydning er et stort Klipperelief, der forestiller Bagstavnen af et Skib i omtrent naturlig Størrelse; en Afstøbning er anbragt ved Opgangen til det kongelige Bibliothek. Dette enestaaende Stykke er udgivet i den 4. Beretning (1907) med en fortrinlig Tegning af Malerinden Fru Helvig Kinch, som stadigt har staaet ved sin Mands Side under Arbejdet i Lindos og været ham til uvurderlig Hjælp; hendes archæologiske Tegninger er i enhver Henseende mønsterværdige.

Selve Udgravningen i Lindos, der foruden Borgen har omfattet dennes nærmeste Omgivelser, er i alt væsentligt ført til Ende. Men den indgaaende videnskabelige Behandling af de mange Fund staar endnu tilbage. Desværre synes de i Lindos magasinerede Oldsager ikke at være sluppet uskadede gjennem den italienske Besættelse af Rhodos 1914. Der foreligger dog Materiale nok til et monumentalt Værk om denne Udgravning, som er til lige stor Ære for Carsbergfondet, der med stor Liberalitet har bekostet den, og for de Mænd, der har udført den paa en Maade, som dansk Videnskab kan være bekjendt.

Under sit Ophold paa Rhodos var Kinch blevet opmærksom paa, at der paa Øens Sydspids var Spor af en antik By, der ikke er omtalt i vore antike Kilder; Stedet, der nu kaldes Vrulia, er meget afsides og paa et Fyrtaarn og dets Betjening nær ganske ubeboet. Da Udgravningen i Lindos var endt, slog Kinch sig ned her med sin Familie og gjen-

nemførte 1907—8 en fuldstændig Udgravning af det i Oldtiden beboede Terrain. Det viste sig at have baaret en lille græsk By fra det VII. Aarh., som maa være forsvundet henimod Midten af det VIte. Udgravningen giver saaledes et enestaaende klart Billede af en primitiv græsk Coloni og har desuden bragt en Mængde fortrinlige Vaser og mærkværdige Terracottafigurer for Dagen. Udbyttet er udgivet i det prægtige Værk Fouilles de Vroulia 1914, som er bekostet af Carlsbergfondet, og hvis største Pryd er Fru Kinchs for en stor Del farvelagte Tegninger; det er med fuld Ret, at hun har faaet sit Navn paa Titelbladet. Det maa have været en stor og velfortjent Tilfredsstillelse for Forfatteren at afslutte sit mangeaarige Arbejde paa Rhodos med et saa smukt og udbytterigt Værk, som helt var hans eget.

De mange Rejser og langvarige Ophold paa tildels usunde Steder har medført overordenlige Strabadser, som tilsidst undergravede Kinchs stærke Constitution. Efter i flere Aar at have lidt af Hovedpine fik han 22. Januar 1917 en Hjerneblødning, som senere gjentog sig, indtil han 26. August 1921 bukkede under for den efter nogle glædeløse Sygdomsaar.

Kinch blev Medlem af Videnskabernes Selskab 1913 og var desuden optaget i flere udenlandske archæologiske Selskaber.

Allerede denne Oversigt viser, at Kinchs Liv ikke forløb som en almindelig dansk Videnskabsmands. I et større Land var han sikkert havnet ved et Universitet eller et Museum; herhjemme var alle saadanne Pladser optaget. Det er forøvrigt ikke sikkert, at en saadan rolig Stilling vilde have tilfredsstillet ham; han havde Rejselystens Uro i Blodet, og hans overordenlige Haardførhed og Nøjsomhed, vistnok en

Arv fra hans Hjem, gjorde ham i første Linie skikket til Rejser i vanskelige Egne og til møjsommeligt Pionerarbejde. Hans rastløse Energi drev ham bestandigt til ny Opgaver, til at fremdrage nyt Stof, den Resignation, der kræves for at give et Arbejde fra sig med Bevidstheden om, at der endnu er noget at gjøre derved, og at det maaske kun bliver et Trin, hvorved andre kan komme videre, faldt ham vanskelig. Derfor har han trods sin Arbejdsdygtighed og utrættelige Flid faaet forholdsvis faa større Arbejder færdige; mindre Arbejder paa Omraader, hvor der var Fejl at berigtige og Uklarheder at fjerne, lykkedes ham derimod fortrinligt; for saadanne Opgaver havde han et heldigt Greb, og hans Skarp-sindighed og alsidige Lærdom kom her til deres Ret.

Efter hans utaalmodige Natur laa Lærergjæringen ikke særligt for ham; han stillede som Lærer strenge Krav og havde ikke megen Overbærenhed med de svage; men hans bedste Elever mindes sikkert hans Undervisning med Respect og Taknemlighed. Til sine Skolecolleger stod han trods sine Kanter i det bedste Forhold.

Alle, der er kommet ham nærmere, vil bevare Erindringer om ham som en original og energisk Personlighed, hvem Livet ikke havde taget synderligt blidt paa, og som heller ikke selv var anlagt paa at gjøre sig det let.—

Bibliographi.

- Quaestiones Curtianae criticae. Hauniae 1883.
 Adonis' Fødsel, et pompejansk Væggemaleri, Nordisk Tidskrift for Filologi, N. R.VII (1886), S. 181—86.
 Observations sur les noms attribués à des graveurs de monnaies grecques, Revue numismatique 1889, S. 473—501.
 L' arc de triomphe de Salonique. Paris 1890.
 Die Sprache der sicilischen Elymer, Zeitschrift für Numismatik XVI (1890), S. 187—207.

- Erindringer fra Makedonien, Tilskueren 1891, S. 444—72.
- Erindringer fra Makedonien. Nationalitetsforholdene i Chalkidike i vore Dage, Nordisk Tidskrift (Letterstedt) 1892, S. 108—26.
- Beretning om en archæologisk Rejse i Makedonien, Forhandlinger paa det fjerde nordiske Filologmøde i København den 18—21. Juli 1892. Kbhvn. 1893, S. 101—17.
- IATON, Zeitschrift für Numismatik XIX (1893), S. 135—43.
- De Høllenske Kolonier paa den Makedoniske Halvø. Udviklingshistorien indtil Perserkrigene, Festskrift til Vilhelm Thomsen, 1894, S. 146—58.
- Le prix d'Achéloos, Revue numismatique 1898, S. 71—76.
- En byzantinsk Kirke, Festskrift til J. L. Ussing, 1900, S. 144—55.
- Exploration archéologique de Rhodes, I. rapport, Oversigt over det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1903, S. 73—98. II, smstds. 1904, S. 59—80. III, smstds. 1905, S. 29—55, 82—83. IV, smstds. 1907, S. 21—47.
- Fouilles de Vroulia (Rhodes). Berlin 1914.
- Le tombeau de Niausta, tombeau Macédonien, Videnskabernes Selskabs Skrifter, 7. Række, hist. og filosof. Afd. IV 3, 1920.